УДК 336.14; JEL classification E62, F21, G20, H72 **DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-4-44**

Алексеєнко Людмила[1], д.е.н., професорка, професорка кафедри управління та адміністрування

Дмитришин Марта[1], к.е.н., доцентка, доцентка кафедри управління та адміністрування

Новіцький Михайло, аспірант кафедри фінансів ім. С.І. Юрія, Західноукраїнський національний університет

[1]*Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Західноукраїнського національного університету*

Alekseyenko Lyudmyla[1], Doctor of Science in Economics, Professor, Professor of the Department of Management and Administration, https://orcid.org/0000-0002-8256-5587

Dmytryshyn Marta[1], Ph. D. in Economics, Asociate Professor, Asociate Professor of the Department of Management and Administration, https://orcid.org/0000-0002-0609-9764

Novitskyi Mykhailo, Postgraduate of the S. I. Yuriy Department of Finance, West Ukrainian National University, https://orcid.org/0009-0005-6159-170X

[1]*Ivano-Frankivsk Education and Research Institute of Management of the Western Ukrainian National*

ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

INSTITUTIONAL MECHANISMS OF DECENTRALIZATION OF ECONOMIC POWER IN THE CONDITIONS OF GLOBAL FINANCIAL TRANSFORMATIONS: THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS

Алексеєнко Л., Дмитришин М., Новіцький М. Інституційні механізми децентралізації економічної влади в умовах глобальних фінансових трансформацій: теоретико-прикладні аспекти. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 4. С. 226 – 230.

Alekseyenko L., Dmytryshyn M., Novitskyi M. Institutional Mechanisms of Decentralization of Economic Power in the Conditions of Global Financial Transformations: Theoretical and Applied Aspects. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Volume 10. № 4, pp. 226 – 230.

У статті досліджено децентралізацію, яка виступає складним процесом інституціоналізації, спрямованим на трансформацію системи публічного економічного управління через передачу владних повноважень від центральних органів до територіальних громад. Доведено, що економічна влада – це диспозитивна можливість ухвалювати рішення, які впливають на розподіл ресурсів і вектори регіонального розвитку. Аргументовано, що в умовах глобальних фінансових трансформацій економічна влада та її інститути потребують запровадження дворівневої моделі міжбюджетних відносин (держава – громада) для усунення фінансових дисбалансів, підвищення прозорості і максимального наближення публічних послуг до населення. Охарактеризовано подвійну функцію фіскальної децентралізації: підвищує ефективність надання послуг через адаптацію до локальних потреб; створює стимули для громад щодо нарощування власної дохідної бази та залучення інвестицій. Визначено, що без достатніх фіскальних повноважень інші форми децентралізації залишаються декларативними. Розкрито засади екологічної безпеки, оскільки конкуренція між громадами спонукає їх інтегрувати екологічні стандарти у стратегії залучення інвестицій, розвивати зелені технологічні хаби та перерозподіляти ресурси державних кредитних програм на користь екологічно орієнтованих проєктів.

Ключові слова: *інституціоналізація; податкова децентралізація; органи місцевого самоврядування; фінанси; ефекти децентралізації; проєктне фінансування; державні кредитні програми; екологічна безпека.*

The article examines decentralization, a complex process of institutionalization that aims to transform public economic management by transferring authority from central authorities to territorial communities. It is proven that economic power is the dispositive capacity to make decisions that influence the distribution of resources and the vectors of regional development. The sustainability of decentralization requires the simultaneous strengthening of formal (legislative) and informal (public control, transparency, anti-corruption monitoring) institutions. It is argued that, under conditions of global financial transformations, economic power and its institutions require the introduction of a two-tier model of intergovernmental fiscal relations (State – Community) to eliminate financial imbalances, enhance transparency, and maximize the approximation of public services to the population. The study reveals a disbalance between the revenue and expenditure powers of local self-government authorities and the institutional inadequacy of the horizontal financial equalization mechanism. The primary forms of transferring authoritative powers – deconcentration, decentralization, and devolution – are explored, with an emphasis on fiscal decentralization as the central institutional mechanism for transmitting economic power. Two key aspects characterize the dual function of budgetary decentralization: it enhances the efficiency of service provision by adapting to local needs, and it creates incentives for communities to expand their revenue base and attract investment. It is determined that without sufficient fiscal powers, other forms of decentralization remain merely declarative. The highest level of institutionalization is achieved by granting territorial communities the right to independently establish the rates for local taxes and fees, ensuring a direct link between political decisions and fiscal responsibility. The principles of ecological security are revealed as competition among communities encourages them to integrate environmental standards into investment-attracting strategies, develop green technological hubs, and reallocate resources in favor of ecologically oriented projects. In the context of global financial transformations, prospective directions for further research – to ensure the transition from formal autonomy to the genuine financial self-sufficiency of communities – are identified as: enhancing the financial self-sufficiency of territorial communities, digitalization of monitoring and management processes, and developing managerial competencies about the principles of ecological security and inclusivity.

Keywords: *institutionalization; fiscal decentralization; local self-government authorities; finance; effects of decentralization; project financing; state credit programs; ecological security.*

Вступ

Економічна децентралізація є фундаментальним інституційним процесом, спрямованим на зміну науково-прикладних підходів системі публічного економічного управління шляхом передачі владних повноважень від центральних органів до територіальних громад (ТГ). Сучасні наукові дискусії щодо зв'язку між децентралізацією та економічним зростанням є актуальними, але вплив децентралізації на високоякісний розвиток держави залишається складним емпіричним завданням, що вимагає системного дослідження. Реформування адміністративно-територіального устрою (АТУ) вимагає масштабного інституційного переходу для закріплення дворівневої моделі (держава – громада) міжбюджетних відносин. В Україні це було необхідною умовою для усунення поточних фінансових дисбалансів, підвищення прозорості та стабільності системи децентралізації. Зміна інституційного ландшафту мала на меті підвищення ефективності надання публічних послуг, максимальне їх наближення до населення, вдосконалення системи управління та підвищення якості вирішення завдань на локальному рівні.

Теоретичною та методологічною основою слугує дослідження Д. В. Клинового та П. Д. Рогова, які відстежують

© Алексеєнко Людмила, Дмитришин Марта, Новіцький Михайло, 2025

проблематику створення ефективного організаційно-економічного механізму (алгоритму) та гарантування безпеки процесу децентралізації управління природними ресурсами, що полягає в організованій передачі частини повноважень від державних органів у сфері водних, земельних, лісових і мінерально-сировинних ресурсів до територіальних громад [1, с. 34–67].

Модераційний аналіз підтверджує, що суспільна екологічна свідомість та загальна факторна продуктивність посилюють позитивний зв'язок між конкуренцією органів влади та ефективністю екологічного управління. Г. Лі, П. Чжоу та Р. Ву досліджують вплив конкуренції між МОВ на ефективність екологічного управління, використовуючи панельні дані [2]. Базовий регресійний аналіз довів, що міжвідомча конкуренція суттєво підвищує ефективність екологічного управління, а сприяння фіскальній децентралізації є важливим каналом, через який конкуренція між місцевими органами влади покращує екологічні результати.

К. Д. Ніколаєв та І. А. Семенець-Орлова розглядають інструменти та підходи, що використовуються місцевими органами влади для здійснення контролю й гарантування дотримання екологічних стандартів. Зокрема, це екологічні аудити, штрафні санкції за порушення, а також активне залучення громадськості до моніторингу стану довкілля [3, с. 61–67]. В. Ю. Бабаєв, Н. Г. Клименко, В. А. Берлізова та Д. А. Тимоха аналізують походження концепції ESG, розкривають складові ESG (екологічну, соціальну та управлінську), а також пояснюють зміст таких понять: ESG-принципів, ESG-управління, ESG-факторів, ESG-рейтингів, ESG-звітності, ESG-інвестування та ESG-стратегії [4, с. 132–152]. Х. Рень, Ч. Сіань, Б. Чжу та Х. Лінь вважають, що прагнення високоякісного розвитку (HQD) знаменує парадигмальний зсув у економічній траєкторії держави, виходячи за межі традиційних показників зростання до комплексної рамки, що охоплює інновації, сталість і регіональну рівновагу [5]. Ця трансформація перетинається з фіскальною децентралізацією (FDC) – базовою інституційною реформою, яка фундаментально перебудувала динаміку місцевого врядування через посилення фіскальної автономії та адміністративної ефективності в системі інститутів децентралізації економічної влади.

Такі дослідження мають значну цінність як для фінансової науки, так і для економічної влади, оскільки враховують комплексність трансформацій та важливу роль децентралізації в трансформації економічних процесів. Водночас, попри значні наукові здобутки, існує недостатньо системних досліджень про те, як саме інституціональні механізми децентралізації економічної влади впливають на ефективність екологічного управління особливо в контексті подвійного тиску: підтримки сталого відновлення економіки та досягнення цілей вуглецевої нейтральності.

Формулювання цілей статті

Метою статті є обґрунтування теоретико-прикладного контенту інституційних механізмів децентралізації економічної влади через систематизацію передачі повноважень, фіскальної децентралізації та впливу самоврядування на якість регіонального розвитку й забезпечення екологічної безпеки з урахуванням трендів глобальних фінансових трансформацій. Досягнення мети зумовило необхідність вирішення таких основних завдань: дослідити формування та розвиток інститутів децентралізації економічної влади; виявити інституційні проблеми фіскальної децентралізації в Україні; проаналізувати медіаційну роль фіскальної децентралізації у підвищенні ефективності регіонального реформування та екологічного управління; обґрунтувати напрями посилення фінансової автономії та стійкості інститутів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження

Дослідження децентралізації як фундаментального інституційного аранжування передбачає створення нових формальних та неформальних правил гри, які трансформують відносини між центром та периферією, перерозподіляючи важелі економічної влади від центру до місцевого самоврядування. Ці нові інститути мають вирішальне значення для встановлення передбачуваного та стимулюючого середовища на рівні територіальних громад. Незважаючи на інституційні успіхи, процес децентралізації в Україні на певному етапі призвів до розбалансування дохідних та видаткових повноважень МОВ. Цей дисбаланс особливо проявився у механізмі горизонтального фінансового вирівнювання (ГФВ). Інституційна неадекватність механізму ГФВ полягає в тому, що він застосовує одні і ті ж самі критерії для різних за типом адміністративно-територіальних одиниць (АТО). Актуалізувалося коригування системи вирівнювання з урахуванням запровадження дворівневої моделі міжбюджетних відносин.

Інституційний підхід визначає розмежування різних форм переміщення владних повноважень з центру до ТГ та формування інституціональних механізмів. У міжнародній практиці до них належать деконцентрація, децентралізація та деволюція. Деконцентрація сприяє передачі прав щодо прийняття відповідних рішень до місцевих органів влади (МОВ) або розподіл влади в межах одного рівня управління. У цьому випадку інституційні зміни є частковими, оскільки локальні органи влади залишаються у підпорядкуванні центру.

У глобалізованому світовому просторі децентралізація передбачає справжню інституційну передачу центральним урядом своїх повноважень і прав на прийняття рішень безпосередньо органам місцевого самоврядування (ОМС). Найскладнішою формою інституційної автономії є деволюція (devolution), оскільки має регіональний характер. Деволюція поділяється на законодавчу (надання регіональній владі права приймати власні закони) та адміністративну (передача субнаціональним органам права реалізувати закони і політику, встановлені центральним урядом, відповідно до специфіки регіону). Економічна влада децентралізується і відбувається комплексна трансформація, що охоплює фіскальний, адміністративний та політичний виміри, які мають тісний синергетичний зв'язок (табл. 1).

Таблиця 1. Інституційні виміри децентралізації економічної влади

Вимір децентралізації	Характер повноважень	Основний вплив на економічну владу
Фіскальний	Бюджетна автономія, податкова політика, трансферти, боргова політика	Перерозподіл фінансових ресурсів та формування інвестиційного циклу
Адміністративний	Управління публічними послугами, делеговані повноваження, регуляторна політика, прогнозування	Підвищення ефективності та якості послуг, спрощення ведення бізнесу
Політичний	Вибори, участь громадян, підзвітність, місцеве самоврядування	Формування місцевих пріоритетів, контроль над витратами та запобігання корупції

Джерело: складено авторами самостійно.

Сучасні форми адміністративної децентралізації властиві й фінансовій децентралізації. Фінансова децент-

ралізація (ФД) є важливою складовою у процесі передачі економічної влади, оскільки вона визначає можливості ОМС щодо формування та використання фінансових ресурсів. ФД забезпечує ефективне надання публічних послуг з максимальним їх наближенням до потреб населення. Тому вдосконалення системи управління та підвищення ефективності вирішення фінансових завдань, які були передані на локальний рівень, є складною проблематикою. Об'єктивно фінансова самостійність ОМС зорієнтована на достатньому обсязі доходів для реалізації покладених на них функцій.

Фіскальна децентралізація (ФД) формує фінансовий базис соціально-економічного розвитку ТГ. Фіскальна децентралізація як важливий інституційний механізм впливає на патерни регіонального економічного розвитку через регулювання розподілу фіскальних повноважень між центром і місцевими органами. Проте фінансовий потенціал через механізми розподілу ресурсів і капіталу відіграє важливу роль у регіональному інноваційному процесі в рамках інститутів децентралізації економічної влади.

Без фіскальних повноважень усі інші форми децентралізації залишаються декларативними. ФД виконує подвійну функцію, по-перше, забезпечує ефективність, дозволяючи місцевій владі адаптувати надання послуг до локальних потреб. По-друге, ФД має створювати стимули для громади: як ефективніше використовувати ресурси та залучати бізнес до інвестиційного розвитку. ФД інституційно забезпечує більшу автономію місцевим громадам у зборі податків і розподілі бюджетних коштів, що має прямий позитивний вплив на їхній фінансовий потенціал.

Найвищий рівень інституціоналізації економічної децентралізації є досягнутим при запровадженні принципу повної податкової автономії. Міжнародний досвід свідчить про ефективність надання кожному рівню самоврядування права встановлювати власні ставки податків та зборів [5]. Це забезпечує прямий зв'язок між місцевими політичними рішеннями та фіскальною відповідальністю, перетворюючи ОМС із розпорядника централізованих коштів на повноцінного управлінця фінансового менеджера та стимулятора економічного розвитку. Розширений арсенал податкових надходжень є важливим інституційним підходом до фінансової незалежності.

Базисом ефективного управління міжбюджетними відносинами є інституційне розмежування видаткових та дохідних повноважень. Зауважимо, що принцип відповідності (*Mandate-Finance Correspondence*) вимагає, щоб кожен рівень влади мав достатній обсяг доходів для реалізації покладених на нього функцій. Збалансованість бюджетів кожного рівня, що спирається на податковий потенціал певної території, є запорукою забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для громадян.

Неефективні розрахунки обсягів міжбюджетних трансфертів спричиняють бюджетні дисбаланси. Існує ри-зик виникнення інституційної пастки, коли механізм вирівнювання, створений для забезпечення соціальних стандар-тів, демотивує громади нарощувати власний податковий потенціал. Якщо трансфертна підтримка є високою, то ОМС можуть втратити зацікавленість у підвищенні ефективності управління та збільшенні бази оподаткування на своїй території.

Фіскальна децентралізація є не лише бюджетною інституцією, але й інституцією розвитку, підвищуючи якість місцевого управління (governance). У прикладному контексті важливо розрізняти інституційну передачу економічної влади та реальну фінансову самостійність. Хоча мета децентралізації полягала у досягненні фінансової самостійності ОМС, але значна частина ТГ не мають достатньої податкової бази, оскільки не завжди була підкріплена адекватним економічним ресурсом, що створює системний ризик фіскальної нерівності.

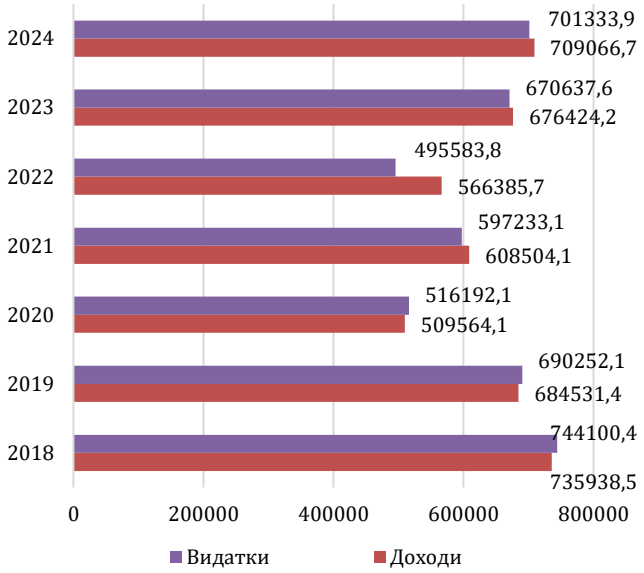

Рис. 1. Доходи та видатки місцевих бюджетів України (2018–2024) млн грн. *Джерело: побудовано на основі даних open budget [6].*

Традиційні теорії передбачають, що фіскальна децентралізація може спровокувати зниження екологічних стандартів для залучення інвестицій [2]. Проте конкуренція між ТГ змушує ОМС вбудовувати екологічне управління у свої стратегії конкурентоспроможності для реалізації політики зелених інновацій, перерозподілу ресурсів на користь екологічних проєктів. Вважаємо, що виявлення медіаційної ролі фіскальної децентралізації поглиблює розуміння зеленої трансформації в умовах конкурентних моделей управління та розширює застосовність теорії конкуренції у сфері екологічного управління.

Розширення міжнародних зелених регуляторних рамок потребує модернізації екологічного управління в ТГ. ОМС все частіше застосовують екологічне управління, прагнучи зайняти стратегічні позиції у глобальних ланцюгах доданої вартості, що застосовують зелені технології для покращення якості довкілля. Інституційна координація підвищує ефективність розподілу ресурсів, зокрема через зелені технологічні хаби. Екологічна безпека вимагає інституціональної перебудови економіки на засадах обов'язкової інтеграції екологічної політики у стратегію регіонального реформування. Це передбачає екологізацію виробництва з метою зниження техногенного навантаження, перехід на безпечні технології та обов'язкове проведення екологічної експертизи і аудиту проєктів регіонального розвитку.

Розглянемо динаміку доходів та видатків місцевих бюджетів за період з 2018 до 2024 року (рис. 1).

Виходячи із даних рис. 1, виникає потреба оцінки розміру бюджетного дефіциту (профіциту) за аналогічний період (рис. 2).

За даними рис. 2, з 2021 місцеві бюджети в Україні були стабільно дефіцитними, а пік нестачі грошових коштів припав на перший рік повномасштабної війни – 2022.

Розглянемо далі поточний стан доходів місцевих бюджетів України в регіональному розрізі станом на вересень 2025 року (рис. 3).

У зв'язку із релокацією значної частини бізнесу із тих регіонів, де ведуться активні бойові дії, суттєвим є

рівень доходів місцевих бюджетів у Львівській, Одеській, Дніпропетровській, Київській та Полтавській областях, а також на прифронтовій Харківщині.

Фінансова автономія є інституційним стимулом, оскільки наявність фінансових повноважень не обмежується лише наданням коштів, а й створює інституційне середовище, що спонукає місцеву владу до активного стратегування розвитку територій. Розширення інституційних та фінансових можливостей ТГ стимулює їх до розробки стратегій розвитку. Ефективність автономії ОМС залежить від наявності адекватних фінансових інструментів для реалізації стратегічних цілей, особливо в умовах обмеженості ресурсів та воєнних ризиків. Державні кредитні програми виступають важливим елементом макроекономічної політики, які покликані стимулювати економічну активність на субнаціональному рівні та сприяти як горизонтальній децентралізації (підтримка приватного сектору), так і вертикальній (зміцнення фінансової бази ОМС). У цьому контексті особливого значення набуває проєктне фінансування – механізм, який дозволяє спрямовувати інвестиції на конкретні ініціативи, що мають чітко визначені економічні, соціальні або екологічні переваги. Державні кредитні програми («Доступні кредити 5–7–9%») мають інтегруватися у місцеве економічне середовище та сприяти підвищенню економічної влади громад, не створюючи при цьому нових інституційних залежностей.

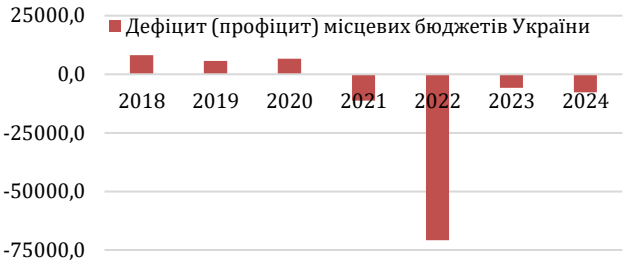

Рис. 2. Дефіцит (профіцит) місцевих бюджетів України (2018–2024) млн грн

Джерело: дані розраховано на основі open budget [6].

Рис. 3. Доходи місцевих бюджетів України станом на другий квартал 2025 року, млн грн

*Джерело: *побудовано на основі даних open budget [6].*

Державні програми субсидованого кредитування (ДПК) сприяють горизонтальній децентралізації шляхом стимулювання мікро-, малого та середнього підприємництва (ММСП). Проте їхній довгостроковий вплив на вертикальну фінансову автономію ОМС (особливо через муніципальні запозичення) залежить, по-перше, від інституційної спроможності місцевих органів влади щодо належного управління проєктними ризиками та ефективності централізованого регуляторного моніторингу. По-друге, державне стимулююче кредитування (SSC) застосовується як тимчасовий або цільовий інструмент для корекції ринкових провалів, зокрема недостатньої доступності капіталу через високі ризики чи недосконалість інфраструктури. Програма «Доступні кредити 5-–7–9%» надає юридичним особам та фізичним особам-підприємцям (ФОП) фінансування на цілі, що сприяють розвитку та підвищенню ефективності бізнесу. По-третє, в умовах воєнного стану SSC набуває функції централізованого управління регіональними ризиками. Держава, субсидуючи відсоткову ставку та надаючи гарантії, бере на себе значну частину фінансового ризику, який був би непосильним для комерційних банків, особливо у зонах бойових дій. Таке централізоване поглинання ризику необхідне для стимулювання децентралізованої економічної діяльності. Це дозволяє підприємствам, що знаходяться на територіях воєнного ризику, отримувати кредити на більші суми (до 150 млн грн), що безпосередньо впливає на локальну стійкість та відновлення.

Висновки та перспективи подальших розвідок

На основі проведеного дослідження економічна влада визначається як диспозитивна можливість ухвалювати рішення, які мають прямий та опосередкований вплив на розподіл ресурсів, формування економічних стимулів та визначення векторів регіонального розвитку. У традиційній моделі унітарної держави ця влада значною мірою зосереджена на центральному рівні, а децентралізація є процесом та результатом перерозподілу цих повноважень. Стійкість децентралізації економічної влади вимагає посилення як формальних, так і неформальних інститутів. Необхідна формалізація та посилення інститутів громадського контролю, прозорості та антикорупційного моніторингу на місцевому рівні публічного звітування про використання інвестиційних коштів.

Доведено, що відновлення економіки потребує комунікації між ТГ для управління великими інфраструктурними проєктами (синергії капіталів), запобігаючи негативним екстерналіям та посилюючи ефект ендогенного відновлення. Інститути вирівнювання мають бути задіянні для надання спеціальних, обумовлених

(conditional) трансфертів, які спрямовані на покращення освітніх та медичних послуг. Фіскальна децентралізація виступає важливим медіатором, через який конкуренція призводить до покращення екологічного управління.

Перспективними напрямами дослідження розвитку інститутів децентралізації є посилення фінансової самодостатності ТГ, впровадження цифрових технологій для моніторингу та управління, а також модернізація управлінських компетенцій з урахуванням принципів екологічної безпеки. Лише постійна увага до якості та потенціалу цих інститутів дозволить реалізовувати потенціал децентралізації для забезпечення інклюзивного та безпекового регіонального економічного зростання.

Література

1. Клиновий Д. В., Рогов П. Д. Децентралізація: економіка, фінанси та безпека природокористування. *Social development&Security*. 2017. Вип. 2 (2). С. 34–67. URL: https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/19/17.
2. Guoyuan Li, Ping Zhou, Rui Wu. Local government competition, fiscal decentralization, and environmental governance efficiency. *Finance Research Letters*. 2025. Vol. 86. 108537. DOI: https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108537.
3. Ніколаєв К. Д., Семенець-Орлова І. А. Процес прийняття рішень у сфері екологічної безпеки: виклики децентралізації влади в Україні. *Публічне урядування*. 2024. Вип. 1 (38). С. 61–67. DOI: https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1(38)-8.
4. Бабаєв В. Ю., Клименко Н. Г., Берлізова В. А., Тимоха Д. А. Реалізація ESG принципів у публічному та корпоративному управлінні. Теорія та практика державного управління. 2025. Вип. 1 (80). С. 132–152. DOI: http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-08.
5. Haixia Ren, Zhe Xian, Baorong Zhu, Haiying Lin. Fiscal decentralization and regional Innovation: Dual mechanisms of human capital mediation and financial development moderation. *International Review of Economics & Finance*. September 2025. Vol. 102. 104370. DOI: https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104370.
6. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: https://openbudget.gov.ua/.

References

1. Klynovyi D. V., Rohov P. D. (2017). Detsentralizatsiia: ekonomika, finansy ta bezpeka pryrodokorystuvannia [Decentralization: economy, finance and environmental security]. *Social Development & Security*, Vol. 2, No. 2. Pp. 34–67. Available at: https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/19/17.
2. Li G., Zhou P., Wu R. (2025). Local government competition, fiscal decentralization, and environmental governance efficiency. *Finance Research Letters,* Vol. 86. Art. 108537. https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108537.
3. Nikolaiev K. D., Semenets-Orlova I. A. (2024). Protses pryiniattia rishen u sferi ekolohichnoi bezpeky: vyklyky detsentralizatsii vlady v Ukraini [Decision-making process in the field of environmental security: challenges of power decentralization in Ukraine]. *Publichne Uriaduvannia*, Vol. 1, No. 38. Pp. 61–67. https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-1(38)-8.
4. Babaiev V. Yu., Klymenko N. H., Berlizova V. A., Tymokha D. A. (2025). Realizatsiia ESG pryntsypiv u publichnomu ta korporatyvnomu upravlinni [Implementation of ESG principles in public and corporate governance]. *Teoriia ta Praktyka Derzhavnoho Upravlinnia*, Vol. 1, No. 80. Pp. 132–152. http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-08.
5. Ren H., Xian Z., Zhu B., Lin H. (2025). Fiscal decentralization and regional innovation: Dual mechanisms of human capital mediation and financial development moderation. *International Review of Economics & Finance*, Vol. 102. Art. 104370. https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104370.
6. Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian [State web portal of the budget for citizens]. Available at: https://openbudget.gov.ua/.

Стаття надійшла до редакції / Received 28.10.2025 Прийнята до друку / Accepted 10.11.2025